

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyre előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

A kereskedelmi miniszterium kettéosztása.

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Ugy látszik, hogy Hieronymi Károly halálával meghalt eddigi összetételében a kereskedelemügyi miniszterium is. A hírlapok közlései és Lukács László időelőtti elszólása, mint bevezetett tény tüntetik fel azt az elhatározást, hogy a kereskedelemügyi miniszterium ketté osztassék.

Mikor ez a nagy, tulságosan nagy miniszterium megalakított, úgy látszik zavaros fogalmak uralkodtak bizonyos egyszerűnek látszó kérdések felől. Így például nehezen lehet belátni azt, hogy a víziutak szabályozását és hajózhatóvá tételét milyenemű logikával osztották nem abba a minisztériumba, amely a közlekedésügynek minden más részével foglalkozik, hanem a földmívelésügybe, amelynek a közlekedésügyhöz egyáltalában semmi köze? Azt lehetne ebből következtetni, hogy a víziutakat az akkori intéző körök nem tekintették közlekedési eszközöknek, ami a helyes és modern fogalom arculcsapása, mert a tömegszállítások jövője a víziutak használatával egyenesen össze van kötve. Ebből a visszás helyzetből oly abnormis állapotok keletkeztek, mint például az, hogy a kereskedelemügyi miniszter nagy lendülettel iparkodjék egy csatorna (a Duna-Tisza csatorna) azonnali megépítésére, ami tőle függne, míg ellenben a csatornának igazi haszna bizonyos folyóknak bizonyos hosszúságban való szabályozásától és hajózhatóvá tételétől függ, ami felett nem ő, hanem a földmívelésügyi miniszter rendelkezik.

Egy másik példa a régebben uralkodott eszmezarok megvilágítására az államvasutak gépgyára, amely — az Isten tudja miért — a pénzügyminiszteriumba osztatott be, holott a helye kézzelfoghatólag a kereskedelemügyi miniszteriumban lett volna, ahol az államvasutak vannak és ahol az államvasutak gépgyárának hiánya nem kis duplikációkra szolgáltatott elkerülhetetlen okot.

Maga a cím: „kereskedelemügyi miniszterium“ azt bizonyítja, hogy azok, akik annak idején e miniszteriumot megalkották és elnevezték, nem voltak tisztában azzal, hogy miről volt szó; mert a kereskedelemügyi miniszteriumnak a kereskedelemügyek csak egy részletét képezik, még pedig, a többihez mérten, egy kismértékűt. Elég sajnós, hogy nálunk a kereskedelem még távolról sincs annyira kifejlődve, hogy ügyeivel egy nagy miniszteriumot lehetne foglalkoztatni. Idegen országokban, ahol a kereskedelemügyi miniszteriumunk ügyköreiről értesültek, mindig nagyon csodálkoztak azon, hogy honnan vette a miniszterium éppen ezt az elnevezését? Mint egykori kereskedelmi miniszter, megállapíthatom a következőt:

Az én hosszúra nyúlt életpályámon a külföldön bőséges alkalmam volt nagyobb mérvű gyakorlatot és jártasságot szerezhetni azon ügykörök csaknem mindegyikében, amelyek a kereskedelemügyi miniszteriumhoz tartoznak, azért mégis, bár e körülménynek meg kellett könnyíteni számomra azt a feladatot, melyet el kellett vállalnom, folyton éreztem, hogy az ügykörök összessége oly nagy, hogy ezeknek mindegyikében a miniszter kötelességét kimerítően és folyvást (e szóra súlyt helyezek) nem teljesítheti.

Ezen a helyzeten csak két módon lehet segíteni. Az egyik az, hogy bizonyos nagyobb szolgálati ágakban erős kézzel vitessék keresztül a decentralizációt, vagyis az ellenkezője annak, ami eddig történt; ezt beható tanulmány tárgyává tettem miniszterségem alatt, de keresztülvitelének megkezdésére sem volt időm, mert a realizálás e téren igen nehéz feladat, melylyel sokat lehet ártani és rontani. A másik mód a segítségre az, hogy a miniszterium ketté osztassék.

Ez utóbbi mód bizonyára a könnyebb és most úgy látszik, hogy a kormány erre fogja magát elhatározni. Mindenesetre helyeslendő az, hogy mielőtt cselekednék, igyekezzék az adminisztrációhoz kétségtelenül értő egyik tagjával közelebbről megismertetni a helyzetet és a megoldandó kérdéseket. Ezért helyeslendő Lukács László kiküldetése.

A miniszterium kettéválasztása mellett a könnyűség, ellene a költségeség szól, továbbá az a bizonyos összefüggés, amely egyes nagyobb szolgálati ágak közt létezik és amelynek helyes harmoniában tartása sokkal nehezebb, ha két külön miniszterium működésétől függenek e szolgálati ágak.

Mint példára lehet rámutatni arra, hogy mily hátrányos és káros volt az államvasuti gépgyárak üzemére nézve az, hogy a mozdonymegrendelések aránya és ideje a kereskedelmi minisztertől, a gépgyárak üzemé pedig a pénzügyminisztertől függött. Volt idő, mikor a kereskedelemügyi miniszter nem rendelt gőzmozdonyokat, vagy csak oly csekély számban rendelt, hogy a gépgyár kénytelen volt begyakorolt munkáit elküldeni a többinek foglalkoztatására idegen megrendeléseket elfogadni, mikor pedig a kereskedelmi miniszternek (az én időmben) nagy mennyiségű gőzmozdonyokat kellett megrendelni, akkor a gépgyárnak előbb rendbe kellett jönni s az elvállalt idegen megrendeléseket lebonyolítani. Ez nem történt volna meg, ha ugyanaz a miniszterium megtartotta volna az összhangot a két szolgálati ág szükségletei közt.

Az ügykörök szétválasztásánál nagyon gondosan kell majd eljárni, mert az esetleg elkövetendő hibát később jóvá tenni nehéz. Minden bürokráciá-

nak természete az, hogy ha egy bizonyos hatásköre megvan, azt csorbítani, vagy magától elvéteni nehezen enged.

Midőn a kérdés aktuálissá lesz, Isten segítségével talán ma is ott leszünk az ellenőrzők közt, azzal a fel-fogással, mely mindig vezetett: hogy a jót, bárhonnán jön, a nemzet számára elfogadjuk, a rosszat pedig, bárkitől ered, önzetlenül és hátsó gondolatok nélkül ellenezzük.

A székely nők gazdasági kiképzése.

(Folytatás és vége.)

A székely asszony szembeötlően speciális helyzetével, életviszonyaival egy külön bővebb munkában fogok foglalkozni. Most csak futólag mutatok rá annak feltűntetése céljából, hogy mindaddig gondolni sem lehet a Székelyföldön a gazdasági kisüzemek virágoztatására, míg ezeket a viszonyokat meg nem szüntetjük, főleg a székely nők gazdasági kiképzésével. Mert éppen a kiszolgáltatottságokban szükséges, hogy mennél többoldalú, mennél nagyobb hozamra törekedjünk, ami a gazdálkodás, gazdasszonykodás sokoldalúságát kívánja s itt a gazdasszonynak szinte fontosabb szerep jut, mint a férfiaknak. Vegyük ehhez, hogy a székely asszony minden segítség nélkül, sokszor teljesen magára hagyva küzd felszerületlen, sok helyen mostoha talaj s marha hiányában rem is javítható gazdálkodásában, hogy valami keservesen legalább a mindennapi puliszkat kiegészelje a birtokocskájából. Kisebbségeiket az iskola vonja el tőle, a nagyobbakat szegénysége miatt szolgálatba csapja, a férfiak nagyrészt távol, csak időnként néznek haza.

Hogy a kisüzemek virágozzanak, a család minden tagjának otthon kellene dolgoznia, csak így vonható ki a kellő haszon s ha a kiszolgáltatottság kellően be van állítva, nemcsak eltartja valamennyi munkását, hanem még tetemes hasznot is produkál. Különben is a főcél a lakosság földhöz bilineselése, lehetőleg legtöbbjének bármily kevés földbirtokkal, egyrészt kisiparral, kereskedéssel stb.

Ha a földnek hozama megszorodik, ha újabb termelési ágak, gazdasági miveletek sokkal több jövedelmet biztosítanak akkor az igények kielégíthetése fellendíti az ipart és kereskedést is.

Az általános drágaság okainak firkésésekor hazánk gazdasági életének legjellegesebb ismerői a legtermészetesebb orvosággok ajánlták: a termés szaporítását, a föld termőképességének növelését, a termények helyes értékesítését, az erők kifejtésére a szövetkezeti rendszert, a házi- és kisipar megsegítését s a közvetítő kereskedelem kapacitásának megakadályozását. Mind e téren, a Székelyföld kíván legsürgősebb intézkedéseket, de elsősorban hozzáértést, tudást.

Nem tudom és nem is akarom a lelkemből száműzni azt az álmot, hogy a Székelyföldet egy gondosan kezelt szép kerthez hasonló földdarabnak lássam, melynek minden zuga megfizet a becsületesen dolgozó, vallásos, értelmes, szorgalmas, öntudatos és önzetes munkásnak.

De ezt bármily erőfeszítéssel sem állam sem társadalom csupán kívülről beható segítségekkel el nem érheti. Oda kell törekedni, hogy az erő, a munka belülről indulhasson meg lelkesedéssel, öntudatosan, értelemmel, tudással, tervszerűséggel; ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha időt nem vesztegetve, oda-neveljük, képesítjük már a legközelebbi nemzedéket, hogy mindennek embere lehessen.

Tanulni, tanulni és tanulni!

Megfelelő általános és mezőgazdasági szakoktatás nélkül sohasem érjük el. Legsürgősebbnek tűnik fel előttem a székely nők gazdasági kiképzése.

Egyelőre egy székely leány gazdasági iskola volna felállítandó egy minta székely háztartás kapcsán valahol Székelyudvarhely körül a Küküllő völgyében, hogy a Székelyföld minden pontjáról megközelíthető legyen.

Ez az iskola speciálisan a Székelyföld érdekeinek, a székely asszony hivatásának megfelelő tantervvel volna szervezendő, hogy aztán évenként olyan rajokat bocsáthasson ki, akiknek a munkája nagyban hozzájárulna a jövő Székelyföld megteremtéséhez. Mert ismételt hangsúlyozom, hogy a székely nők kétharmadrésze a férfiak gazdasági munkáját végzi, holott valamennyinek elsősorban szelesebb körű gazdasági munkát kellene végeznie.

Ez a gazdasági iskola nyújtana oktatást és gyakorlati teret az általános gazdasági ismereteken kívül a tejkezelésben, a konyha-, gyümölcs-, virágkertészetben, főzésben, asztalás, konzerválás terén, sertés-, baromfi-nyésztésben, méhészetben stb. Képezne használható kertmunkásokat, akikre elsősorban nagy szüksége van a Székelyföldnek. A székely nők egy pár háziiparában is adna szak-szerű kiképzést.

Szó ami szó, ilyen iskolatípusunk nincs amilyenek a székely leány gazdasági iskolát képelem, amely egyedül megfelelő volna a Székelyföld gazdasági kisüzemeihez illő női hivatásnak előkészítésére, de azt hiszem, nem az a cél, hogy egyöntetű iskolatípusokat létesítsünk s azokhoz törődjék az ország minden vidéke a legellentétebb viszonyok mellett is, hanem az a cél, hogy hazánk minden pontja természeti, földrajzi s egyéb adott viszonyai s nép hajlamai szerint is megkapja a megfelelő eszközöket, iskolákat erkölcsi, anyagi tökéletesülésére.

Ezt az iskolát bár főképpen a székely közszaszonyok leendő hivatása szem előtt tartásával szervezném, de rendes és rendkívüli tantárgyait, elméleti és gyakorlati tanulmányait úgy állítanám össze, hogy a székely társadalom felsőbb női osztálya is haszonnal vehesse, tehát az értelmiség életviszonyainak és igényeinek is tudjon megfelelő hasznos ismereteket nyújtani.

Nagy gazdasági és szociális jelentőséget tulajdonítok én egy ilyen iskolának, különösen a mellé szervezendő minta székely háztartásnak.

A székelyeknek, különösen a székely leányoknak állandó orszárolása, elkalandozása a Székelyföldről éppen a zsenge korban, amikor leginkább veszendők s amidőn otthon rendezett viszonyok között legtöbbet tanulhatnak, dolgozhatnak: nagyon káros.

Ez a kóborlás rendre a székely nép társadalmi szagatottságát is előidézi. Ferde életelvekkel, új igényekkel, elégedetlen és elégedetlenséget szító tömegek nevelődnek, akik a nép ősi jó erkölcsét helyrehozhatatlanul megmetyélezik. Itt-ott máris felütötte fejét és rombol.

Ezek a több évig szertehányódó, szolgáló nők, akik a székely falu munkáiból, igényeiből kinőttek, de semmi üdvös új erkölcsi, vagy anyagi erőt nem hoztak haza hosszas kóborlásukból, a legveszedelmesebb alakjai a székely néptársadalomnak.

A sok zilált, feldult, válófélben levő családi állapotot ezek teremtik.

Addig mentsünk tehát, amíg van kit és mit, amíg nem késő.

Általánosságban íme felvettem az eszmét a székely nők mezőgazdasági kiképzése céljából, de egy pár további közleményben részletesebben is óhajtok e kérdéshöz szólni. Addig is az üdvös eszmét az O. M. G. E. mezőgazdasági és tanügyi szakosztályainak szíves figyelmébe ajánlom, hogy aztán még tovább hódítson a megtestesülés biztos reményében.

Éhenné K. Katinka,
áll. polg. isk. tanítónő.

A községi állatbiztosító szövetkezetek.

Pár éve egyes községekben szövetkezet alakulnak azon célból, hogy a tagok állatállományát betegség esetén gyógykezeléssel, elhullás vagy kényszerű elvétel esetén pedig a károsult felet kártalanítsák. Az ilyen szövetkezeteknek tagja lehet a szövetkezet működése területén lakó bármely állattartó, ki ebbeli szándékát a helyi igazgatóságnak bejelenti és legalább egy üzletrészt jegyez. Egy üzletrész ára 4 korona, mely azonban évi egy koronás törlesztés mellett egymásután következő 4 év alatt is lefizethető.

Ezen szövetkezetek a biztosítás tartama alatt megbetegedett állatot szövetkezeti költségen gyógykezelik, a tagnak tehát az állatorvosi és gyógyszer költségekre egy fillér kiadása sincsen. Ha a biztosított állat bármi okból elpusztul, akár miféle betegség vagy baleset következtében elhull, esetleg a biztosított szarvasmarhát kell valami betegség vagy baleset miatt levágni, akkor a károsult fél az állat biztosított értékének nyolcvan százalékát kártérítésként megkapja.

A községi szövetkezetek kezdetben csak szarvasmarhák biztosításával foglalkoznak. És pedig már háromhónapos kortól kezdve fogadják el a szarvasmarhák biztosításra. Ha azonban a községi szövetkezet megerősödött, a tagok kívánságára elhatározhatja, hogy lovakat — sőt sertéseket — is biztosítani lehessen.

Biztosítási díj szarvasmarhák után a megállapított biztosítási érték 1 százaléka, vagyis minden 100 korona után egy 1 korona. Nagyobb károsodások esetén, midőn a felmerült állatorvosi díjakat, gyógyszerek árát, kártérítéseket az 1 százalékos díjból már nem lehet fizetni — összesen 5 százalékgig pótlólag még 1—2 % 1 százalékos díj kivételével. Egyetlen tag sem terhelhető meg összesen 5 százaléknál magasabb díjjal. Hogy pedig a községi szövetkezet azokat a kiadásokat is bírja fedezni, melyek még 5 százalékos befizetésből sem elégíthetők ki, viszontbiztosítást köt a Magyar Kölesönös Állatbiztosító Társasággal, mint az ily községi szövetkezetek központjával, mely intézet ezen kapcsolatból kifolyólag viseli a községi szövetkezetnek mindazon összes kiadásait, melyek az 5 százalékos befizetésekből már ki nem fizethetők.

A biztosítás olyképen történik, hogy a tag a biztosítandó állatját a helyi igazgatóságnak bejelenti. Az igazgatóság a bejelentés vétele után egy tagját a biztosítandó állat megvizsgálására kiküldi. A kiküldött megvizsgálja a biztosítandó állatot, meggyőződik annak egészséges voltáról, megbecsüli, hogy mily értékben vehető fel biztosítására. A kiküldött jelentése alapján azután a megvizsgált és megbecsült állatot feljegyzik egy erre szolgáló nyomtatványra, melyet törzslapnak neveznek. Minden tagnak van egy ilyen törzslapja, melyre fel vannak jegyezve az összes biztosított állatai. Ez a törzslap szolgál biztosítási kötvényül.

Már most, ha az állat a biztosítási időtartam alatt megbetegedik, azt a szövetkezet díjtalan gyógykezeléssel, ha pedig elpusztul, annak biztosítási értéke 80 százalékát kártérítésként kifizeti.

Ha valamely állat a községi szövetkezetnél biztosítva van, az állat tulajdonosának csak annyi a kötelessége, hogy enni ad neki, kellőképpen almozza és gondozza, ha pedig megbetegedik, azt a szövetkezet helyi igazgatóságának azonnal bejelenti.

Nem árt egy kis számadást csinálni, hogy a községi állatbiztosító szövetkezetek hasznos és célszerű volta minél élesebben kidomborodjék.

Egy 200 koronás tehén után 2 korona fizetendő biztosítási díj címén. Ha ez a tehén nincs biztosítva, a tulajdonosa — felkínés gondolkodás szerint — a két koronát minden évben megtakarítja. Tévedés azonban azt hinni, hogy ez valóságos megtakarítás. Mert ha az első évben nem is, de a második vagy harmadik évben már előfordulhat, hogy az állat megbetegedik és akkor az a 4—6 korona, mit biztosítás mellőzése folytán felretettünk egyszerre oda van, nem elég még a gyógykezelésre sem és ha a megbetegedett állat még el is pusztul, az így beállott károsodásunk fedezésére épenséggel nem elegendő.

Helyesen cselekednék a gazdatársadalom, ha ezen kérdést minél inkább átgondolná s a községi állatbiztosító szövetkezetek intézményét nagyobb figyelembe részesítené.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy nálunk társadalmi, gazdasági, közmívelődési ügyeket személyes boszuvágy szerint nem kezelnek;

mondják, hogy milyen a pásztor, nem olyan a nyáj;

mondják, hogy itt ellenzéki hazafias nézeteket a hatalmaskodók eltiprási visszahatása nélkül is lehet vallani;

mondják, hogy megyei fűtőseink közszabadságunk megsemmisítésére nem fűtülnek;

mondják, hogy az idei tavaszon nálunk a panamafák nem virágoznak;

mondják, hogy vármegyénkben az összes körorvosi állásokat betöltötték;

mondják, hogy főispánunk az ugynevezett „szelid nyomás”-okat nem gyakorolja, még kevésbé gyakoroltatja.

E hírek *valódiságáért* felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Kossuth és Kazinczy szobra.** A „Pol. Hir.” jelentése szerint a sátoraljaujhelyi Kossuth-szobor leleplezése e hó 23-án fog megtörténni. Az ünnepségen hivatalosan képviselteti magát a képviselőház, a főrendiház, a kormány. Kossuth Lajos családja, a két függetlenségi párt, több vármegye, az Akadémia, Petőfi- és Kisfaludy-Társaság és több törvényhatóság. Az ünnepség a Szózat eléneklésevel veszi kezdetét. Mecner Gyula főispán megnyitó beszéde után Hornyay Béla dr. ismerteti a szobor létesítésének történetét. Mecner Béla ünnepi beszédet mond. Majd Dókus Gyula alispán átadja a szobrot Farkas Andor polgármesternek, aki a város nevében azt átveszi. Délben 2 órakor bankett lesz. Négy órakor délután az ünneplő közönség átvonul kocsikon Széphalomra, ahol a Kazinczy-szobrot fogják leleplezni. Másnap Monokon a Kossuth Lajos szülőházán elhelyezett emléktáblát fogják leleplezni.

— **Színház.** Szombat óta Hidvégi Ernő színigazgató kisebb rendű, de tehetséges tagokból álló társulattal tart színi előadásokat Székelyudvarhelyt, a Budapest szálló színháztermében — közönségünk meleg ér-

Jobb, mint a francia cognac.

VILAGOSI
MARTY COGNAC

Legelőkelőbb márka

deklődése mellett. Hidvégi igazgató maga is ambiciózus színész, aki ügyes alakításokat mutat. A társaság működését „A balga szüz” előadásával kezdte. Vasárnap délután „Szabin nők elrablása”, este „A kis lord”, hétfőn felhelyárrakkal „A doktor ur”, kedden „Kisértekek” és szerdán „Az államtitkár ur” került előadásra. Ma (csütörtökön) Herczeg Ferenc „Bizancz”-át adják elő. Felvonások között Kónya Janosi zenekara játszik.

— A házaló székelyföldi cigányok ellen.

A székely népművelés iránt országsszerte tapasztalható nemes rokonzással élelmes székelyföldi házaló cigányok évtizedek óta viszályt okoznak. Engedélyük csakis a székely háziipar eladásáról szól, mégis évente százezreket érő osztrák gyáripari termékkel csapják be a jóhiszemű vevőket. Ellenőrzést senki sem teljesít. A silány gyári áru, mint eredeti csupa igazi székely portékát árusítják országsszerte. A fővárosban lakó székelyek végre is megsokallták a cigányok garázdálkodását és országos mozgalmat indítottak a visszaélések ellen. Egyelőre Budapesten egy „Székely Itthon” árucaarnokot létesítenek, melyben az eredeti székely ipar termékeit olompeccsentes védjeggyel hozzák forgalomba. A „Székely Itthon” tizkoronás részjegyei egy korona beirattási díj mellett már előjegyezhetők a „Hangya” pénztáránál. (Bpest, IX. Boráros-tér. Hangya székháza.) A Székely Itthon mozgalom élén a fővárosban lakó székely vezető emberek és a budapesti Péterfy-asztal tagjai állnak. A szervezésben részt vesz a Székelyföld intelligenciája.

— **Köszönetnyilvánítás.** A székelyudvarhelyi áll. polg. leányiskola f. hó 6-án tartott majálisán felülfizettek: Fernengel Gyuláné, Rhédei János, Szabó András, Dr. Soly-mossy Lajos, Soó Gáspár, Tamás Albert, Killyéni Endre, Dr. Ferenczy Béla, Flórián Gerő 1—1 koronát, N. N. 20 fillért. A nagylelkű adakozók, valamint az összes résztvevők, kik megjelenésükkel a mulatság anyagi és erkölcsi sikerét biztosították, fogadják ezúton is az igazgatóság hálás köszönetét. A mulatság tiszta jövedelme 120 K, mely összeg a kirándulási alap növelésére szolgál.

— **Urania Oroszhegyen.** Az oroszhegyi tanítótestület és Kis András plebános szíves meghívása folytán folyó hó 4-én Oroszhegy községben vonult a kultur-akció zászlója alá sereglett lelkes tanítócsapat, hogy vármegyénk egyik legnagyobb gyümölcstermelő falujának lakóit gyönyörködtetve oktassa az okszerű gyümölcstermelés, feldolgozás és értékesítés módzataira. A szokásos májusi ájtatosság után a rendkívül érdeklődő s több százra menő kiszagda közönség és fiatalok, valóságos ostrom alá vette a község ház nagy termét, a mi ezúttal szűknek bizonyult és igen sok embernek kellett haza térnie. A beözönlött hallgatóság elhelyezkedése után, Gyuresovecz Károly ülkei tanító vázolta az akció célját, üdvözölte annak kezdeményezőjét: Chalupka Rezső okl. tanár, s.-tanfelügyelőt és az egybegyűlt közönséget; bemutatta egyszersmint az előadókat. Beszédének végeztével Gál Imre székelyudvarhelyi áll. isk. tanító tartotta meg szabad előadását a gyümölcstermelés és értékesítésről, melyben különösen a gyümölcsfák kártevő rovarai elleni védekezéséről és a gyümölcsfeldolgozására, valamint annak szövetkezeti

alapon való értékesítésére vonatkozólag adott praktikus utbaigazításokat. A „hadsereg és honvédség” című előadást Antal János székelyszenttamási, Gál Sándor, Balint József tanítók olvasták, míg a gépet ez előadásnál is Gyuresovecz Károly tanító kezelte kiváló sikerrel. A szépen vetített képekkel szemléltetett előadást a közönség mindvégig éber figyelemmel hallgatta. Az előadások befejezésével Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelő köszönte meg a közönség figyelmét és részvételt; kérte a székely kisgazdákat, hogy igyekezzenek a hallottakból és a látottakból önmaguk javára valamit megtartani, a gyakorlati életbe megpróbálni. Utalt különösen a külföldi viszonyokra és hazánk egyes helyeire, hol az intenzívebb mezőgazdaság körében a gyümölcstermelés terén is óriási előadás látható, mely nemcsak a nép szellemi művelődését, de anyagi boldogulását is biztosította. A s. tanfelügyelő lelkes beszédere Kis András, a község agilis plebánosa válaszolt, meleg szavakkal mondva köszönetet, egy kir. s. tanfelügyelőnek, min az előadó tanítóknak önzellen fáradozásaikért. Az ünnepélyes hangulatban végződött sikeres előadások után Gál Sándor kántortanító látta vendégül a társaság tagjait. Mint értesültünk — a további előadások ideje — technikai okokból — e hónap utolsó felére, esetleg a jövő hó első 2 hetére helyeztetett át.

— **Salátaszüret Nagykőrösön.** Nagykőrösön irják, hogy április 27-től május 4-ig összesen 140 vagon salátát vittek ki, ebből 44 vaggonnal Bécsbe, Brünbe, Grácba, 96 vaggonnal Budapestre vittek ki. Ma már 1—2 koronáért adják százát a fejes salátának, eleinte még 3—4 korona volt száz fej. Napról-napra rengeteg mennyiségben hoznak a piacra salátát, úgy hogy az idén sokkal több lesz a kivétel, mint a tavaly volt.

— **Céllövő gyimesi vadvirágok.** Kis céllövő gyimesi lányok keltenek most széleskörű érdeklődést a Székelyföldön. Éltes János gyimesbükki igazgató tanító célpuskát és hozzá való töltényeket kapott mult őszön a budapesti „Péterfy-asztal”-tól. Most az évzáró vizsga előtt a töltény elfogyott, mert a céllövésben az iskolás lányok is részt vettek, még pedig a tanító jelentése szerint jobb sikerrel, mint a fiúk. A kis gyimesi vadvirágok biztosan, szinte férfiasan kezelik a puskát és a céllövésnél és a fiuknál többször talált célt a golyójuk. Ujabb töltényküldeményt kértek, mert hiszen nem hiába pusztítják a töltényt, aztán az Isten tudja, hogy mikor kell a haza védelmére ismét fegyvert ragadni a magyar nőknek.

— **Ipari ösztöndíj tanulmányutra.** A külföldi ipari viszonyok tanulmányozása és az ott tapasztaltak itthon való értékesítése céljából, a székelyföldi kereskedelmi és iparkamara kerületéhez tartozó Csik-, Háromszék-, Marostorda- és Udvarhelyvármegyék kézműiparosai számára 600 koronás iparos ösztöndíjat engedélyezett a kereskedelemügyi miniszter. Erre a nevezett kamara e hó 25-iki határidővel 2143—911. sz. alatt pályázatot hirdet. A pályázati kérelemben — melyet a Nagyméltóságú Kereskedelemügyi miniszter urhoz kell intézni és a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához beküldeni — részletesen megjelölnödök a folyamodó illetőségi és lakhelye, családi és vagyoni viszo-

nyai, foglalkozása, előképzettsége, nyelvismeretei, erkölcsi magaviselete, esetleges tanulmányai, az általa elnyert kitüntetések és végül az ösztöndíj elnyerése esetén teendő utazás iránya, valamint az is, hogy az illető katonai kötelezettségének eleget tett-e már és vajjon biztosítva, van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába leendő felvétele? Az illetőnek kötelezettséget kell vállalnia az iránt, hogy az ösztöndíj külföldbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába s külföldön szerzett ismereteit itt fogja értékesíteni. A kiskorukért atyjuknak vagy gyámjuknak kell kezességet vállalniok a fennebbi kötelezettség betartása tekintetében. Azok, akik katonai kötelezettségüknek még nem tettek eleget, vagy az alól felmentve nincsenek, az ösztöndíjra nem számíthatnak.

— **Jegyzőválasztás.** A nyugdíjazás miatt üresedésben levő székelyszenttamási körjegyzői állásra e hó 18-ig terjedő határidővel pályázatot hirdetett Szabó Nándor tb. főszolgabíró. A választás e hó 20-án d. e. 9 órakor lesz a község házábanál.

— **A cserebogár irtása.** Kassáról jelentik: Abauj-Tolnamegye Sziklay Ede főispán kezdesre szabályrendeletet dolgozott ki a cserebogár irtásáról, melyet a földművelésügyi miniszter jóváhagyott. A miniszter 10.000 korona államsegítséget utalványozott e célra. Maga a megye irtási költség fedezésére, 60.000 koronát utalványozott ki a községi elöljáróság kezeihez és egyben szigorúan intézkedett, hogy a hajnali órákban minden község határában foganatosítsák az irtást. A rajzás a legutóbbi meleg napokon vette kezdetét és az irtás meglepő eredménnyel járt, a mennyiben ez ideig mintegy 1200 négyzetméter cserebogár-mennyiséget váltottak be 12.000 korona beváltási áron. Egy kilogram cserebogár átlag 1200 darabból áll, s így az irtás első napjaiban magában Abaujban, mintegy 144 millió cserebogarat pusztítottak el. A földművelésügyi miniszteriumot az eddig elért eredményről naponként táviratilag értesítik. Az elért meglepő eredmény arra indította a földművelésügyi kormányt, hogy a kérdés tanulmányozására szakközeget küldött ki Abaujba, hogy az országos rendezéshez szükséges tapasztalatokat ott megszerezzék.

— **Iskolaépítés.** Oklándon állami elemi iskolát építenek. Ajánlatokat a székelyudvarhelyi államépítészeti hivatalhoz e hó 20-án d. e. 10 óráig kell benyújtani, ahol a feltételek is megtekinthetők.

— **A természetes rétek felújítása** terén figyelemreméltó kísérletet kezd a földművelésügyi minisztérium erdélyeszi gazdasági akciója. Különböző községekben hatvan katasztrális holdon segíti elő a rétfelújítást akként, hogy a megfelelően megmunkált földekbe új fűvet vetnek az egyes birtokosok. Az el-mohásodott, elsavanyosodott, rosszul termő réteknek sokat használnak az eljárás.

— **Eladó kocsi.** Igen csinos, alig használt, teljesen új, sárgára festett, félfedeles, tartós, erős szerkezetű, könnyű járásu kocsi — 600 koronáért eladó Czirmes Bálintnál Székelykereszton.

— **Feladás** lesz Etéden e hó 31-én d. u. 2 órakor a község házábanál szó- és írásbeli árverés útján.

FIGYELEM!

"AIDA" VERGE és "BLUE STAR" CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.

:: ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL ::

8996—1911. tkvi. szám.

Hirdetmény.

Székelyszaldókos községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1., hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1911. évi november hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be.

mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett határányára nem szolgálhat;

2., hogy mindazok, akik az 1896. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében ide értve, az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánanak: írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt vagyis 1911. évi november 20. napjáig bezárólag a tkvi. hatósághoz nyújtják be, mert ez meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3., hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik, ide értve

azokat is, akik a tulajdonjog arányainak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1911. évi november hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvényrendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat aetak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbiróság telekkönyvi hivatalától.

Oklánd, 1911. évi április 24. én.

DR FÖLDES MIKLÓS s. k. albiró.

A kiadmány hiteleül:

WERMESHER, kir. tkvvezető.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellan és Fa **Régiségeket** megbízatásból azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz Arany, brilliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester.

Kolozsvárt.

Tevélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnycim: **Dietrich** ékszerész Kolozsvár ..

Sz. 531—911. k.

Árverési hirdetmény.

Alulírott község előjárósága közöli, hogy Homoródalmás község korcsmája a hozzá tartozó mellék helyiségekkel, az 1917. évi április 24. ig terjedő hat évi időre, folyó év május hó 21-én d-u. 3 órákor, a község házában tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adatik.

Kikiáltási ár 1025 korona. Ezer huszonöt korona tíz százaléka bannat pénz az árverés megkezdése előtt leteszik. Az italmérsi engedély a bérlet idejére a bérlet nevére át ráhaztatik. A feltételek megtekinthetők a községi jegyzői irodában.

Homoródalmás 1911. május 8.
Barra Lajos Kovács Mihály
közjegyző. főbíró.

Vizsgai íráslapok

Kitűnő magyar papírosra nyomtatva Betegh Pálnál Székelyudvarhelyen kaphatók legolcsóbban.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

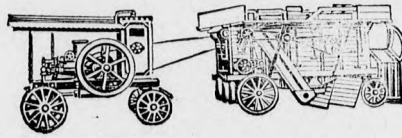
a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül HIRDESEN tehát nincs forgalom!

NIGRIN
(Fernolent)

alegjobb cipőkrém
Mindent kapható!
A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

!! MOTOROK !!

Legjobb, legmegbízhatóbb üzemű benzínmotorok, cséplőkészletek, benzínmotoros magánjárók, eredeti Svéd nyersolajmotorok és szivó-gázmotorok kedvező fizetési feltételekkel, több évi jótállással kaphatók:

Karczag Testvéreknél

Budapest, V., Aulich-utca. 7.

Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógy mód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szarmárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula, kőszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el- len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust

FARAGÓ TESTVÉREK

.. kizárólagos elárusítókól ..

Budapest, V., Nádor-utca 17. sz.

ÉRTESETÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

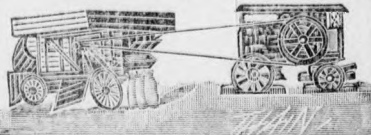
Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kosztümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

HA ÖN

egy gazdaságos
üzembiztos
kiváló munka-
teljesítményű

motoros cséplőkészletet előnyös árban, kedvező fizetési módozatokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel ..

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalat, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

Butorüzlet áthelyezése.

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy butorraktáramat Kossuth utca 27. sz. alá helyeztem át, hol dúsan berendezett raótáramban nagyválaszték van mindenemű berendezésekben és a legnagyobb igényeket is kielégíthetem. Szíves pártfogást kérve, vagyok mély tisztelettel:

Balázs Károly.